

Complexnummer: 517685

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Villa Amersberg

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

517686, 517687

Woonplaats

Amersfoort

Gemeente

Amersfoort

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdobject

Utrechtseweg 223, 3818 EE te Amersfoort

Complexomschrijving

Inleiding

VILLA "Amersberg" MET TUINAANLEG, behoorde, evenals het naast gelegen Berghotel, tot het bezit van de Nederlandse Hotel Mij. Opdrachtgever was H.M. Martens Colin, die op 18 mei 1918 een eerste steen legde, waarvan het opschrift luidt: `In 't' 5e oorlogsjaar werd "Amersberg" gebouwd 19 18/5 18'. De naam van de architect is niet bekend. De villa is voorzien van bijzonder rijk gedecoreerde interieurs, met glas-in-loodvensters van W. Bogtman.

Voor de villa is een tuin gelegen waarvoor in eerste instantie L.A. Springer (circa 1910-1915) verantwoordelijk was. Een ingrijpende wijziging van de tuin werd in 1924 naar een geometrisch ontwerp van tuinarchitect D.F. ter Steeg gerealiseerd. In de tuin is een vierkant houten tuinhuisje met rieten tentdak gelegen.

Omschrijving

De villa met tuin is gelegen op een rechthoekig terrein ten noorden van de Utrechtseweg. Het terrein bevindt zich op het hoogste punt van de Berg.

Het complex villa Amersberg bestaat uit de volgende onderdelen:

1. de tuinaanleg met tuinhuisje en fontein

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

2. de villa

Waardering

Villa en tuinaanleg met tuinhuisje, van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een complex, bestaande uit een gave, in op traditionele bouwwijzen georiënteerde villa met een in redelijk goed bewaard gebleven interieur en een in een nieuw-architectonische stijl vormgegeven tuin waarin een fraai ontwerp van een tuinhuisje.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 517686

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 december 2000
Kadaster deel/nr	82794/44

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amersfoort	Amersfoort	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amersfoort	Bergkwartier

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amersfoort	C			5312

*Omschrijving***

Omschrijving

VILLA "Amersberg", door een ruime geometrische tuin gescheiden van de openbare weg, is bereikbaar via een oprijlaan vanaf de Nassaulaan. De hoofdmassa van de villa is gesitueerd op een rechthoekige plattegrond met de lange zijde evenwijdig aan de Utrechtseweg. Het pand bezit twee bouwlagen en een afgewolfd zadeldak met rode tuiles du Nord met op de hoekpunten schoorstenen. Vlak onder de schoorstenen, aan voor- en achterzijde bevinden zich dakkapellen onder een doorgetrokken dakschild.

De villa met een op traditionele bouwwijzen georiënteerde bouwstijl heeft een beperkte variatie aan venstervormen: grote eenlichtsvensters met (glas-in-lood) twee- en drieruits bovenlichten, met bewerkte natuurstenen lateien, eenlichtstuindeuren, geheel door natuursteen omlijst en dakvensters met roedenverdeling. In 1956 is de begane grond van de villa ingrijpend verbouwd, hetgeen gevolgen had voor de indeling van de noordgevel. Deze wijzigingen, waaronder een balkon, een tweede toegangspartij onder de hoofdentree en de bepleisterde muur vallen buiten de bescherming.

In 1996 is de villa gerestaureerd.

De voorgevel (zuidzijde) kan worden onderverdeeld in drie delen, waarvan de middelste een risalerende Vlaamse gevel is.

De belangrijke vertrekken, zoals eetkamer, rookkamer, trappartij en hal, zijn alle gesitueerd in het linker- en middendeel van de eerste verdieping, de 'piano nobile'. In het rechterdeel zijn de minder representatieve vertrekken, waaronder de dienstruimten, ondergebracht. Geheel links, ter hoogte van de eerste verdieping, te bereiken via een bakstenen trap, bevindt zich de in een uitbouw gelegen hoofdentree, bestaande uit een portaal met toegangsdeur, omlijst door vensters met glas-in-lood. Het dak van het portaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wordt gedragen door een, op een muurdam geplaatste, natuurstenen pilaar, waarop geometrische motieven zijn aangebracht. De uitbouw ter rechterzijde van de hoofdmassa heeft één venster. Op de eerste verdieping bevindt zich achter de middenrisaliet de centrale hal. Deze (driedelige) ruimte wordt verlicht door drie eenlichtstuindeuren met bovenlichten, welke geheel door natuursteen worden omlijst. Daarboven, op de tweede verdieping, een uitkragend door bakstenen muurdammen gescheiden driedelig venster met natuursteenelementen op de dragende punten. Daarboven bevindt zich een klein drielichtsvenster met geheel in de top baksteendecoraties.

De noordgevel is wat eerste verdieping en topgevel van de hoofdmassa betreft, spiegelbeeldig identiek aan de voorgevel. Vlak boven de vensters in de derde bouwlaag van de risaliet bevindt zich, in een uitkragend vlak, een natuurstenen gevelsteen met de naam "AMERSBERG".

De begane grond is door de verbouw uit 1956 van ondergeschikt belang. Hier bevinden zich van links naar rechts: een groot samengesteld venster in de uitbouw links, een dubbele tuindeur geflankeerd door twee vensters in het linkerdeel van de hoofdmassa, drie tuindeuren omlijst door natuursteen in de middenrisaliet, een samengesteld venster met tuindeuren in het rechterdeel van de hoofdmassa en een drielichtsvenster in de rechter uitbouw, met daarboven een lessenaarsdak, dat eindigt op de gevel van de tweede bouwlaag, waarin een drielichtsvenster met drielichtsbovenlicht is aangebracht. Rechts van deze gevel, ter hoogte van de begane grond bevindt zich een bakstenen poort. Op de rechter voet van de middenrisaliet is de 'eerste steen' aangebracht. Geheel rechts bevindt zich een bakstenen poort. Een bakstenen terras met in de as gelegen traptreden vormt de overgang naar de verdiept aangelegde tuin. De eerste verdieping bezit de oorspronkelijke vensterindeling, waarbij de uitbouw aan de linkerzijde is teruggelegen ten behoeve van een balkon. De gevel bestaat hier vrijwel geheel uit een samengesteld venster.

De rechter zijgevel (oostgevel) toont de afgewolfde hoofdmassa, met daarvoor de smallere uitbouw. Op de begane grond van de uitbouw zijn drie eenlichtsvensters aangebracht. De eerste verdieping wordt gedomineerd door een uitkragende erker in het midden van de gevel, corresponderend met de positie van de trappartij in het interieur. Dezelfde erkervorm, ook hier rijk gedecoreerd met glas-in-lood, keert terug in het midden van de hoofdmassa, hier echter ter hoogte van de derde bouwlaag. Zij wordt geflankeerd door eenlichtsvensters met tweelichtsbovenlicht.

De linker zijgevel (westgevel) toont de afgewolfde hoofdmassa, met daarvoor de smallere uitbouw, waarin op de begane grond van links naar rechts zich een deur met bovenlicht en twee zeslichtsvensters bevinden. De eerste verdieping toont een geslotener geheel met een eenlichtsvenster met drielichtsbovenlicht en een kleiner tweelichtsvenster. Daarnaast, onder een iets lagere daklijst een wit paneel. In de derde bouwlaag van de hoofdmassa zijn drie eenlichtsvensters aangebracht, waarvan de middelste voorzien is van een in het glas geslepen voorstelling van twee danseressen.

Het interieur van de villa is nog grotendeels in authentieke staat.

In het midden van het oostelijke deel van de villa is de trappartij gesitueerd. De met oosterse motieven gestileerde tegels decoreren de met een houten leuning uitgeruste trap. Het glas-in-lood in het trappenhuis is verzorgd door W. Bogtman. In het middendeel van de eerste verdieping, is de rijk gedecoreerde hal gelegen. Ter linker- en ter rechterzijde van de trap zijn twee tevens rijk gedecoreerde vertrekken gesitueerd. Met materialen als stuc, tegels, glas, behang en verschillende houtsoorten zijn ruimten gecreëerd die deels een neorenaissance-stijl en deels een vrije expressieve vormgeving hebben, waarbij van oosterse invloeden sprake is.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Villa "Amersberg" is van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als gaaf voorbeeld van een villa met een heroriëntatie op traditionele bouwwijzen. Het pand bezit een gaaf en rijk gedecoreerd interieur. Het gebouw vormt in samenhang met de tuin, vormgegeven in de nieuw-architectonische tuinstijl, en het tuinhuisje een eenheid.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 517687

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 december 2000
Kadaster deel/nr	82923/138

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amersfoort	Amersfoort	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amersfoort	Bergkwartier

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amersfoort	C			5313

*Omschrijving***

Omschrijving

De TUIN van villa "Amersberg" werd oorspronkelijk ontworpen door tuinarchitect L.A. Springer, maar in 1924 werd de aanleg door tuinarchitect D.F. Tersteeg ingrijpend gewijzigd met behoud van slechts onderdelen.

In de aan de zuidzijde van de villa gelegen rechthoekige tuin nam Tersteeg enkel de kruisende hoofdassen (noord-zuid en oost-west) over. Het snijpunt werd daarbij geaccentueerd door een vierkante vijver met fontein. Het water wordt aangevoerd via een open met tegels omgeven verbinding, die door een uit een aan de zijde van de Utrechtseweg gelegen, rots spuitende waterstraal wordt gevoed. De waterpartij is gelegen in een rechthoekig gazon, waarbij aan weerszijden van de open verbinding smalle bloemborders zijn ontworpen als markering van een hoofdas vanuit de villa.

De kruisvormige, uit gazons bestaande tuin is verdiept aangelegd en wordt omsloten door lage, bakstenen muurtjes met in de hoofdas gesitueerde, gemetselde trappen. Tegen de binnenzijden van deze muurtjes bevinden zich achter het gazon bloemborders. In de hoeken van de kruisvorm is een hogere beplanting gedacht. De hoofdropzet van deze aanleg sluit geheel aan bij de in die tijd vaak toegepaste nieuw-architectonische tuinstijl. In de tuin is aan de oostzijde, op het einde van het oost-westelijke hoofdas, een vierkant tuinhuisje met rieten tentdak gelegen, bekroond door een loden piron. Dit uit de tuinaanleg van Springer bewaard gebleven houten huisje kent een horizontaal karakter, door de rondom doorlopende opbouw van bakstenen plint, een daarboven geplaatst houten beschot en daarboven kleine vensters met roedenverdeling. Alleen aan de westzijde wordt dit doorbroken, door twee deuren over de gehele hoogte van de wand.

Aan de noordzijde van de villa bevindt zich nog een uit de tuinaanleg van Springer bewaard gebleven fonteinelement, dat

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

oorspronkelijk het snijpunt van de assen van de tuinaanleg aan de Utrechtseweg markeerde.

Waardering

De tuin, waarin tuinhuisje en fontein, behorende bij de villa "Amersberg" is van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als gaaf voorbeeld van de nieuw-architectonische tuinstijl. De tuin met onderdelen vormt in samenhang met de villa een eenheid. Het tuinontwerp is van belang binnen het oeuvre van tuinarchitect D.F. Tersteeg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuin